

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1884

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας
διοργανώνει

Μονοήμερη εκδρομή στη μονή Οσίου Μελετίου και τα ΑιγόσθENA

Σάββατο 18 Νοεμβρίου 2023

Κόστος κατ' άτομο: 28 € – φοιτητικό 18 € (χωρίς φαγητό)

Δηλώσεις συμμετοχής και καταβολές αντιτίμου ως τις 10 Νοεμβρίου 2023
στην κ. Σοφία Γιαννιώτη Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο, ημέρες Τρίτη, Πέμπτη
και Παρασκευή, ώρες 10:00-14:00, τηλ. 213 213 9556
ή στο chae.secretary@gmail.com

Παράκληση: οι δηλώσεις να συνοδεύονται με την καταβολή του αντιτίμου.
Αριθ. λογαριασμού: Εθνική Τράπεζα: GR 510 1100 800 000 008 067 565 229.
Δικαιούχος: Χριστιανική Αρχαιολογική Εταιρεία

Η εκδρομή δεν θα πραγματοποιηθεί εάν δεν συμπληρωθεί ο αριθμός
των 25 ατόμων. Μέγιστος αριθμός συμμετοχών: 50 άτομα.

Πρόγραμμα

- 8:30 Αναχώρηση από το Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών (λεωφ. Βασιλέως Κωνσταντίνου 48).
- 10:00 Επίσκεψη στο παραλάurio του Αγίου Γεωργίου Οινόης
- 11:00 Επίσκεψη στη μονή Οσίου Μελετίου Κιθαιρώνα
- 13:30 Μετάβαση στα ΑιγόσθENA για φαγητό
- 4:00 Επίσκεψη στο φρούριο των Αιγιοσθένων και τα βυζαντινά μνημεία του
- 6:00 Αναχώρηση για την Αθήνα

Η μονή του Οσίου Μελετίου

Το συγκρότημα της μονής του Οσίου Μελετίου στον Κιθαιρώνα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα μνημεία του είδους του στη νότια Ελλάδα. Ιδρύθηκε στο β' μισό του 11ου από τον μοναχό Μελέτιο από την Καππαδοκία, ο οποίος μετέτρεψε την ευρύτερη περιοχή σε τόπο άσκησης, δημιουργώντας μικρότερα παραρτήματα της μονής, τα λεγόμενα παραλαύρια. Στο κεντρικό μοναστήρι δεσπόζει σήμερα το καθολικό, ένας σύνθετος σταυροειδής εγγεγραμμένος ναός με παρεκκλήσι, λιτή, εξωνάρθηκα και κωδωνοστάσιο. Η μορφή του είναι αποτέλεσμα διαδοχικών επεμβάσεων, που στην πλειονότητά τους υλοποιήθηκαν στη διάρκεια του 12ου αιώνα. Τη σημερινή του εικόνα καθόρισαν οι αναστηλωτικές εργασίες του Αναστασίου Ορλάνδου τη δεκαετία του 1930. Από τον εσωτερικό διάκοσμο εντυπωσιάζουν τα υψηλής ποιότητας έργα γλυπτικής, προϊόν συνεργείων που εργάστηκαν και σε παραλαύρια της μονής. Οι σωζόμενες τοιχογραφίες ανήκουν κυρίως στη μεταβυζαντινή περίοδο.

Το καθολικό περιβάλλεται από πτέρυγες που κτίστηκαν στο μεγαλύτερο μέρος τους κατά τους χρόνους της οθωμανικής κυριαρχίας, όταν η μονή ανακαινίστηκε από τον μητροπολίτη Αθηνών Νικάνορα και γνώρισε νέα άνθηση. Στην τράπεζα σώζονται τοιχογραφίες της φάσης αυτής.

Το φρούριο των Αιγιοσθένων και τα βυζαντινά μνημεία του

Το β' μισό του 4ου αιώνα π.Χ. ιδρύθηκε από τους Μεγαρείς το φρούριο των Αιγιοσθένων, στον ομώνυμο όρμο του Κορινθιακού κόλπου, σε μία μεθοριακή τότε θέση μεταξύ των επικρατειών των Μεγάρων και της Θήβας. Πρόκειται για ένα από τα καλύτερα διατηρημένα σύνολα οχυρωματικής αρχιτεκτονικής της αρχαιότητας στην Ελλάδα, στο οποίο

πρόσφατα ολοκληρώθηκαν εργασίες αποκατάστασης φθορών που είχε υποστεί στον μεγάλο σεισμό του 1981. Η οχύρωση περιλάμβανε την ακρόπολη, στην υψηλότερη θέση, και τείχη που προστάτευαν την κάτω πόλη και έφθαναν μέχρι τη θάλασσα. Ο ΝΑ πύργος της ακρόπολης σώζεται έως το ύψος της σκεπής του.

Ο χώρος εξακολούθησε να αξιοποιείται κατά τους βυζαντινούς χρόνους, όπως μαρτυρούν σειρά μνημείων που σώζονται στο εσωτερικό του. Στην περιοχή της κάτω πόλης ιδρύθηκε τον 5ο αιώνα μ.Χ. **πεντάκλιτη βασιλική**, την οποία ανέσκαψε ο Αναστάσιος Ορλάνδος. Η βασιλική των Αιγιοσθένων διέθετε βαπτιστήριο και ήταν διακοσμημένη με αρχιτεκτονικά γλυπτά και ψηφιδωτά δάπεδα. Την ίδια περίοδο, πιθανώς κατά τη βασιλεία του Ιουστινιανού, οχυρώθηκε εκ νέου η ακρόπολη, όπως μαρτυρούν τα κατασκευαστικά χαρακτηριστικά σε τμήματα των τειχών.

Στα ερείπια της βασιλικής κτίστηκε τον 11ο πιθανότατα αιώνα μονή, με κέντρο μικρό **τρίκογχο τρουλαίο ναό** με διάταξη ελεύθερου σταυρού εξωτερικά, αφιερωμένο σήμερα στην Παναγία ή την Αγία Άννα. Η μονή φαίνεται ότι παρέμεινε σε λειτουργία ως και τον 12ο αιώνα.

Κατά την υστεροβυζαντινή μάλλον περίοδο κτίστηκε στην ακρόπολη ο **σταυρόσχημος τρουλαίος ναός** του Αγίου Γεωργίου. Η πτώση μεταβυζαντινού στρώματος τοιχογραφιών το 1981, αποκάλυψε παλαιότερη παράσταση του Παντοκράτορα στον τρούλο. Κατά τη μεταβυζαντινή περίοδο ο ναός αποτέλεσε το καθολικό μικρής μονής, από το συγκρότημα της οποίας σώζονται ερείπια στον γύρω χώρο.

Φορέας προστασίας των μνημείων: Εφορεία Αρχαιοτήτων Δυτικής Αττικής (efada@culture.gr).